

CD KLASSIEK

Ander instrument
Johann Sebastian Bach

De revival van de oude muziek leerde ons dat de componisten indertijd niet altijd konden beschikken over het juiste 'personeel' en daarom zelf oplossingen bedachten. Ze waakten er namelijk angstvallig over dat de transpositie naar een ander instrument paste bij de kwaliteiten van dat instrument en mofelden passages weg die op dat instrument moeilijk gespeeld konden worden of matig klonken.

Daarnaast gebeurde het ook vaak dat de componist oude thema's gewoon recycleerde in nieuwe composities. Voor de muziekwetenschappers is het vandaag dan detectiewerk om 'de juiste, meest historische versie' op te sporen of te reconstrueren. Het leuke voor de muzikliefhebber is dat het vaak hoogst interessante muziek oplevert wanneer bekende barokwerken eens een andere instrumentatie krijgen. Zeker het werk van Johann Sebastian Bach kan zo'n variatie goed aan. Zijn muziek is zo geniaal, dat ze de beperkingen van de instrumenten overstijgt. Van hem zijn trouwens meerdere composities bekend die hij her-

schreef voor klavier en die volmaakt origineel klinken.

En dat is al evenzeer het geval op de intrigerende cd die de Spaanse gambist Fahmi Alqhai inspeelde. Dat instrument was in de baroktijd een vaste waarde in het basso-continuospel en kreeg slechts zelden de kans om de hoofdrol te spelen. Daardoor is het repertoire voor solo gamba veeleer beperkt, wat Fahmi Alqhai dan weer ertoe bracht composities van Bach om te zetten voor viola da gamba. Op de cd staan zo de aangepaste vioolsonate nummer 2 (BWV1003), de cellosuite nummer 4 (BWV 1010), een fluitpartita (BWV 1013) en de mooie chaconne uit de vioolpartita nummer 2 (BWV 1004).

Fahmi Alqhai is beslist niet aan zijn proefstuk toe. Sinds vele jaren timmert hij met zijn ensemble, de Accademia del Piacere, aan de weg en hij heeft ook al menige memorabele cd op zijn actief als vertolker van Forqueray, Marais en Monteverdi.

Onstuitbaar druip de kwaliteit van deze prachtige Glossa-opname. De grote Bach mag zich verheugen in een warmbloedige, verrassende vertolking die via een omweg nieuw licht laat schijnen op de traditie. (JC)

The Bach Album, door Fahmi Alqhai (viola da gamba), Glossa Platinum (distributie Pias/harmonia mundi), GCD P33205, 23 euro.

CD KLASSIEK

Muzikale liefdesbrieven
Leos Janacek

De soundtrack van de film *The Unbearable Lightness of Being* uit 1988, naar een roman van de Tsjechische schrijver Milan Kundera, bestaat grotendeels uit muziek van de Tsjechische componist Leos Janacek (1854-1928). Prominent in die soundtrack figureerde Janacek's tweede strijkkwartet, dat dankzij de film op zijn beurt wereldberoemd werd.

Het kwartet uit 1928, het sterfjaar van de man, heeft als bijnaam 'Intieme brieven', en wordt in verband gebracht met de relatie tussen Janacek en een jongere vrouw, tot wie de componist zeventien brieven richtte. Het strijkkwartet is een

ongemeen boeiend werk, dat verrassend hedendaags overkomt.

Op een album van het Franse ensemble Quatuor Voce prijken de 'Intieme brieven' naast het eerste strijkkwartet van de Hongaar Bela Bartok, een overweldigend werk uit 1909 dat, volgens de musici, naadloos aansluit bij het ideaal dat Beethoven honderd jaar eerder koesterde.

De cd bevat ook een werk uit 1923 van de wat minder bekende Boheemse Joodse componist Erwin Schulhoff (1894-1942), die in een naziconcentratiekamp werd vermoord. Zijn muziek behoort tot de zogenoemde Tweede Weense School. Dat hij in 1932 een oratorium had gewijd aan het communistische manifest, beviel de nazi's niet. (EDS)

Leos Janacek, Béla Bartók & Erwin Schulhoff, *Lettres intimes*, door Quatuor Voce, Alpha 268, 23 euro.

BOEK GELOOF

Nood aan missie
Valeer Neckebrouck

Valeer Neckebrouck, priester van het aartsbisdom Mechelen-Brussel en rustend hoogleraar missiologie en antropologie aan de KU Leuven, verwijt het menig hedendaagse christen dat die afstand neemt van missie en evangelisatie en daardoor de tak waarop hij gezeten is zelf meedoelensloos afzaagt.

Al meermaals schreef Valeer Neckebrouck over het thema. In zijn jongste boek beantwoordt hij de meest voorkomende vragen die hedendaagse gelovige christenen zich stellen in verband met evangelisatie. Vragen zoals: Op wie rust de taak om te evangeliseren? Hoe moet worden geëvangeliëerd? Bijzonder actueel in onze pluralistische samenleving zijn de vragen over het theologische statuut van niet-christenen. De auteur beantwoordt die en andere vragen met een onvoorwaardelijk respect voor de Bijbelse en conciliaire teksten en voor hun context. Niet enkel grijpt hij daarbij terug naar de basisteksten waarmee Paulus VI de anti-missionaire trend in de Kerk wilde keren, maar ook naar de eerste exhortatie paus Franciscus, *De vreugde van het evangelie*.

De ontmoeting met niet-christelijke religies en het religieuze pluralisme dagen christenen vandaag uit zich te positioneren.

Neckebrouck meent dat het hedendaagse pluralisme grondig verschilt van dat van weleer. „De tijd is gekomen voor het christendom om daar rekening mee te houden en een aangepaste alternatieve strategie uit te werken en toe te passen”, zegt de auteur. Dewelke? Dat komt pas op de laatste bladzijden ter sprake. De door God geopenbaarde waarheid is echter niet onderworpen aan de beperkingen die het menselijke zoeken naar waarheid bemoeilijken. (EDS)

Valeer Neckebrouck, *Gaaf en onderwijst. Grondvragen over evangelisatie*, Halewijn, Antwerpen, 2017, 216 blz., 22,50 euro, ISBN 978 90 8528 414 7.

BOEK LEVENSKUNST

Iedereen 'goesting'
Wim Lybaert

Hoewel Wim Lybaert al meer dan twintig jaar televisieprogramma's maakt, kennen we hem vooral van *Het goeie leven*, de serie die in de herfst van 2016 op Eén was te zien. Daarin volgde

Lybaert zes duo's die een moestuin hadden aangelegd op een gemeenschappelijk stuk grond nabij de Oude Abdij in Drongen. Met de zelfgegekweekte gewassen moesten vervolgens heerlijke gerechten worden bereid. Dat programma vormde het uitgangspunt voor de samenstelling van dit boek.

Aan de hand van vlot leesbare verhalen neemt Wim Lybaert de lezer mee in de wondere wereld van het buitenleven. Leren leven met en in de natuur op het ritme van de seizoenen, is de boodschap. Lybaert doet dat aan de hand van algemene richtlijnen en praktische voorbeelden. Hoe realistisch is echter die nostalgische levensvisie? Veel mensen hebben gewoon de tijd noch de ruimte om groenten te telen of dieren te verzorgen.

De verhalen in dit boek worden afgewisseld met recepten zoals vlinderkip, Italiaans konijn of Banana Hit. Originele gerechten waarmee Lybaert de lezer opnieuw wil leren kennismaken met de echte, pure smaken.

Het boek wil ons doen inzien dat we geregeld op de rem moeten gaan staan en opnieuw moeten leren genieten op het ritme van de natuur. (PC)

Wim Lybaert, *Het goeie leven*, Manteau, Antwerpen, 2016, 240 blz., 24,99 euro, ISBN 978 90 2233 308 2.

BOEK GESCHIEDENIS

Verklikking
Frank McDonough

Stap eender welke boekhandel binnen en je vindt er stapels boeken over de Tweede Wereldoorlog. Waarom blijft die wereldbrand ons zo boeien? Een van de verklaringsgronden is het mythische karakter dat het naziregime en zijn satellieten kregen. Hoe kwam het dat een hoogstaande cultuur als de Duitse door racistische misdadigers werd gekaapt en duizenden zich lieten overtuigen mee te werken aan politiek geweld, vervolging en uitroeiing? Actuele vragen.

De beste kenners van het Derde Rijk vind je in Groot-Brittannië.

Frank McDonough doceert in Liverpool hedendaagse geschiedenis en schreef op basis van recent wetenschappelijk onderzoek en niet eerder gepubliceerde archiefstukken een toegankelijke inleiding op een van de meest wrede instrumenten van de nazi's, de Gestapo.

Hermann Göring voegde in 1933 als minister van Binnenlandse Zaken van de Duitse deelstaat Pruisen de diverse politieke dienstafdelingen in de Pruisische politie samen tot de *Geheime Staatspolizei*, afgekort Gestapo, dat als snel een landelijk politieorgaan werd.

Om zo doeltreffend mogelijk te kunnen opereren, werd de Gestapo opgedeeld in afdelingen die elk haar eigen groep 'staatsvijanden' bestreed. Zo was er een afdeling voor Joodse staatsvijanden, evenals voor communisten, socialisten en 'religieuze' tegenstanders van de nazi's. McDonough laat zijn boek overigens beginnen met de moord op een anti-nazistische dominee. De Gestapo maakte gebruik van verklikkers en spionagetechnieken, zowel in Duitsland als vanaf 1939 in de bezette gebieden.

De auteur corrigeert het beeld van het Derde Rijk als een nacht-

merrie. Hedendaagse historici beschouwen Hitler als een veel eerder zwakke dictator die amper regeerde en de dingen overliet aan lagere niveaus. Het nazibewind was in de praktijk dus minder totalitair dan gedacht. De Gestapo had veel minder personeel in dienst dan verwacht en was sterk afhankelijk van de medewerking van burgers. Verklipping vormde een centraal element in de naziterreur en het maakt meteen de Duitse burgers mee schuldig.

Door een aantal concrete Gestapo-kwesties uit te diepen op basis van archiefmateriaal, geeft de auteur ons een beter beeld van het leven in nazi-Duitsland. (EDS)

Frank McDonough, *De Gestapo. Mythe en realiteit van Hitlers geheime politie*, Atheneum, Amsterdam, 2017, 22,50 euro, 310 blz., ISBN 978 90 2530 344 0.